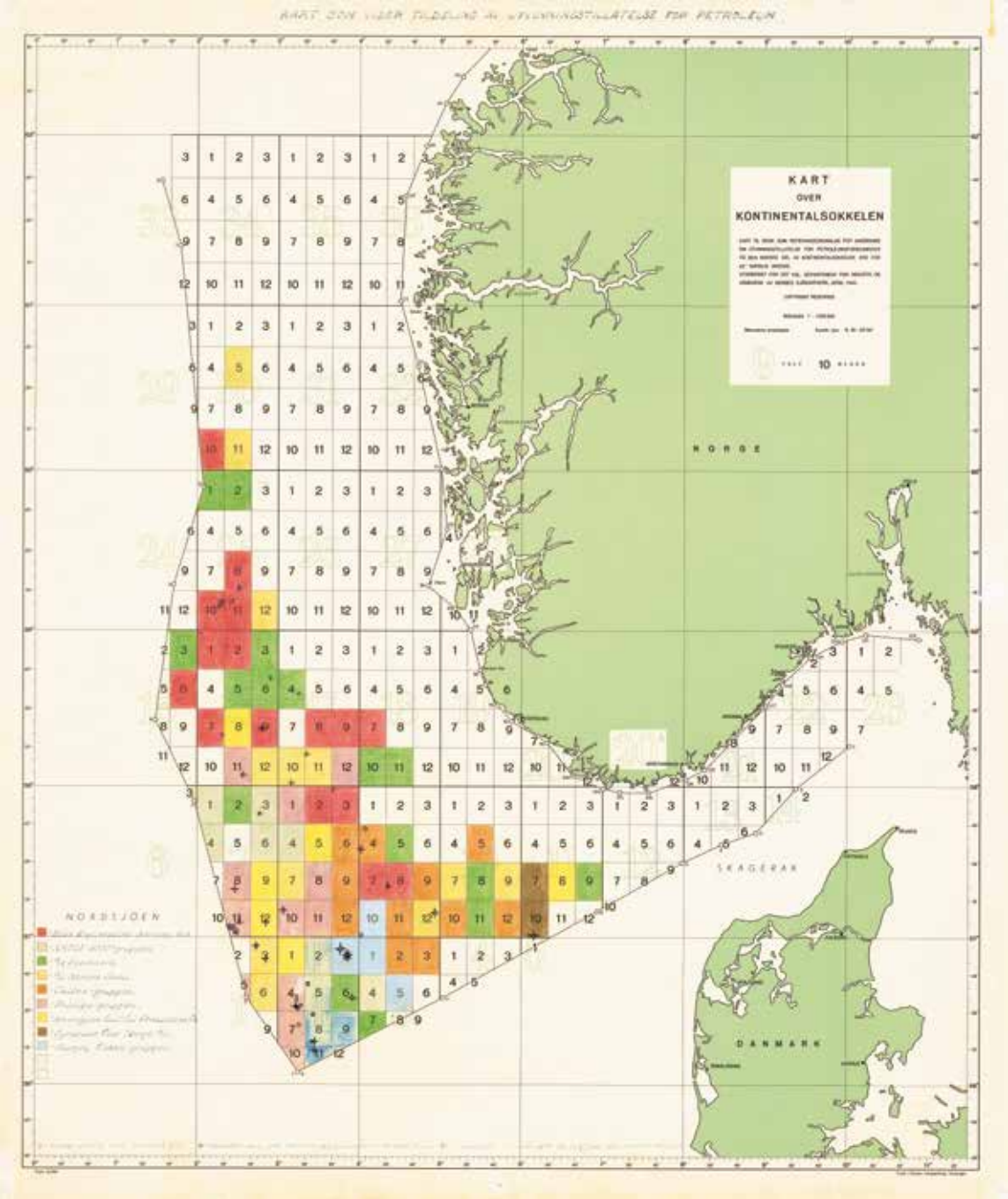

NORSK OLJEMUSEUM ÅRBOK 2014

NORSK OLJEMUSEUM

Oljepuberteten

av Gunnar Berge

Kårstø prosesserings-anlegg i Nord-Rogaland. Foto: Øyvind Hagen Statoil ASA

Oljevirksomheten i Norge har vært vellykket. En viktig grunn til det, er at det ble tatt gode grep fra starten. Beslutningene har hatt bred støtte og dermed fått nødvendig legitimitet. Til tider har det likevel vært en kronglet vei fram til beslutning. Da produksjonen skulle starte på Ekofisk-feltet i 1971 oppsto det strid om det skulle kreves at oljen og gassen skulle føres i land til Norge. Bakgrunnen var at Stortinget hadde gått inn for – som et hovedprinsipp – ilandføring til Norge. Da spørsmålet kom på banen, ble det lagt opp til at vi likevel ikke skulle gjøre det.

Gunnar Berge, (f. 1940) tok fagbrev på Rosenberg Verft i 1962. Siden har han vært stortingsrepresentant for Rogaland 1969–1993, finansminister 1986–1989 og kommunal- og arbeidsminister 1992–1996. I tillegg har han vært medlem av bystyret og formannskapet i Stavanger 1963–1967, sjef for Oljedirektoratet 1997–2007 og styreleder i Petoro 2007–2014. Han har sittet i styret til Oljemuseet fra 2007.

Vi må få bestemmelser om kontinentalsokkelen

Oslo (NTB): De nødvendige bestemmelser om kontinentalsokkelen og utnyttelsen og utforskning av undersjøiske naturforekomster bør utferdiges snarest, sier Uten-

Stavanger Aftenblad 1. juni 1963. Artikkelen i Aftenbladet avsluttes med: Etter Utenriksdepartementets oppfatning bør Norge for tiden ikke tiltre Genève-konvensjonen av 1958 om kontinentalsokkelen, da den har en noe uheldig definisjon av sokkelen. Spørsmålet om å tiltre konvensjonen bør likevel overveies nærmere.

Regelverk

Før vi i det hele tatt visste om det fantes olje eller gass i de aktuelle områdene, sørget norske myndigheter for å få et regelverk på plass. Ingen selskaper fikk slippe til før dette var i orden.

Litt spesielt er det at havrettskonvensjonen av 1958, som er grunnlaget for at Norge fikk hånd om disse enorme ressursene, først ble godkjent av Stortinget i 1971. Da skjedde det enstemmig og uten debatt. Selv om jeg var medlem av den ærverdige forsamling på det tidspunkt, må det innrømmes at dette ikke var Stortingets beste dag. Vi landet riktig, men å la en slik historisk begivenhet passere uten debatt, vitner om at vi ikke på noen måte hadde fattet hvilken stor betydning det ville kunne få å komme i besittelse av disse enorme verdiene.

Selv om vi var sent ute med å ratifisere havrettskonvensjonen, sikret vi likevel retten til ressursene. Og beslutningene ble tatt i riktig rekkefølge. Norske myndigheter lot seg ikke stresse av at oljeselskapene presset på. Her kom det vel med at vi hadde fokus på å ivareta egne interesser.

Da det etter hvert ble klart at det dreide seg om store verdier, ble det lagt mye arbeid i å trekke opp retningslinjer for hvordan ressursene kunne utnyttes og bli til størst mulig nytte for hele samfunnet. De «10 oljebud» fra 1971, som trekker opp viktige prinsipper for utforming av norsk oljepolitikk, ble i så måte en klassiker som hyppig siteres både her hjemme og ute. Om de ikke er hugget i stein, er det ikke langt ifra. De fleste oljebudene står seg godt den dag i dag, og i har stor grad vært etterlevd.

Det ble syndet

Et av budene har det likevel vært syndet mot flere ganger. Det er det sjette budet som lyder slik: At petroleum fra den norske kontinentalsokkel som hovedregel skal ilandføres i Norge med unntak av det enkelte tilfelle hvor samfunnsmessige hensyn gir grunnlag for en annen løsning. En slik formulering kunne lett gitt grunnlag for fundamentalisme. Her var det duket for å spille på nasjonale og ideologiske strenger. Mange mente at full nasjonal styring og kontroll kun ville la seg gjennomføre ved at oljen og gassen rent fysisk ble ført i land i Norge.

T.v.: Halvard Lange (A) 1967. Foto: Norsk Vasskraft- og Industristadmuseum

T.h.: Erik Braadland (SP). Foto: Senterpartiets hovedorganisasjon

Når spørsmålet om ilandføring ble vanskelig i starten har det blant annet sin forklaring i at Phillipsgruppen fikk tillatelse til å lete etter olje i Nordsjøen etter regler gitt av myndighetene i 1965. Det var seks år før Stortinget hadde den store drøfting av norsk oljepolitikk og utformet de 10 oljebudene. Faktisk var det slik at vi utformet politikken samtidig med at Phillipsgruppen var i full gang med å gjøre det enorme Ekofisk-funnet klar for produksjon.

Da den første petroleumsloven ble vedtatt i Stortinget i 1963 og de første letetillatelser med tilhørende regelverk ble utstedt i 1965, var det praktisk talt ingen politisk oppmerksomhet omkring dette. For å være helt ærlig – det var få som trodde på det.

Kun tre personer deltok i debatten i Odelstinget da den første petroleumsloven ble behandlet: Utenriksminister Halvard Lange (A), stortingsrepresentantene Erik Braadland (SP) og Erling Petersen (H).

Som julekvelden på kjerringa

Ekofisk-funnet er blitt karakterisert som historiens julegave til det norske folk. Dessuten kom det som julekvelden på kjerringa.

Regjeringen Borten la i juni 1970 fram en stortingsmelding (St. meld. 95 (1969-70)) om norsk petroleumspolitikk, men denne meldingen var i stor grad skrevet før Ekofisk-funnet var evaluert og før det var erklært kommersielt. Følgelig ble det bebudet en tilleggsmelding med nødvendig oppdatering.

Før tilleggsmeldingen kom inntraff en politisk krise, med intern strid om norsk medlemskap i EEC og lekkasjesaken, som førte til Borten-regjeringens fall. Det ble derfor den nyutnevnte Bratteli-regjeringen som la fram «tilleggsmeldingen» St.meld. 76 (1970-71). Finn Lied var nå blitt industriminister og ansvarlig for oljepolitikken. Med seg hadde han fått

den dynamiske Arve Johnsen, med blant annet bakgrunn fra Norsk Hydro, som statssekretær. Industrikomiteen, som den gang dekket dette området i Stortinget, valgte å behandle disse sakene samlet i et dokument – Innst. S nr. 294 (1970-71). Innstillingen trakk opp de viktigste premissene for en nasjonal petroleumspolitikk.

Som tillegg til de nevnte stortingsmeldingene, forelå som vedlegg en omfattende betenkning om «oljepolitiske spørsmål» fra daværende ekspedisjonssjef Jens Evensen i Utenriksdepartementet. Det var en omfattende juridisk utredning for å klarlegge hvordan norske interesser best kunne bli ivaretatt. Den var skrevet etter oppdrag fra Industridepartementet. Selv om det tidligere var blitt fattet viktige beslutninger, med vidtrekkende konsekvenser for norsk petroleumsvirksomhet, var dette Stortingets første brede drøfting av spørsmålet.

Under behandlingen, som tok mer enn ett år, ble komiteen forsterket med to medlemmer fra utenrikskomiteen. Det var den senere mangeårige utenriksministeren Knut Frydenlund (A) og nestoren Erling Petersen (H). Dette anskueliggjør at Stortinget allerede den gang innså at en posisjon som betydningsfull petroleumsprodusent ville måtte få utenrikspolitiske konsekvenser.

På mange måter var dette upløyd mark også for landets nasjonalforsamling. Som ledd i behandlingen reiste komiteen ut i den store verden for å lære av andre. Turene gikk til USA (Alaska og California) og Canada (Calgary, Edmonton og Ottawa). De tok også turen over Nordsjøen til Bacton (Norfolk), i tillegg til Stavanger og de basene for borevirksomhet som allerede var etablert her.

Under besøket i USA fikk komiteen se oljeutvinning under høyst ulike forhold: produksjonsplattformer i farvann dekket av driv-is (Cook Inlet, Alaska), kunstige øyer for boring og produksjon (Thumsland, California), kamuflerte boretårn og produksjonsanlegg i bybebyggelse (Los Angeles), teknisk utstyr for dypvannsproduksjon og forhold omkring forebygging mot oljesøl. I Canada dreide det seg mest om petroleumslovgivning, sikkerhetsmessige tiltak og administrasjon.

Det eneste stedet i Norge komiteen besøkte i forbindelse med behandlingen av meldingen, var Stavanger og nabokommunene. Dette var før byens mer formelle status som oljeby og det er interessant å merke seg at industrikomiteen anså dette som det mest relevante sted i Norge å besøke for å se på oljevirksomhet i Norge. Det falt liksom naturlig. USA, Canada, England og Stavanger. Ikke dårlig.

Intet av det industrikomiteen fikk se skremte dem. Tvert om ble inntrykket av at det lå store muligheter forsterket.

En norsk olje-Moses

Det var som ledd i behandlingen av de omfattende petroleumsmeldingene

i 1970 og 1971 at industrikomiteen formulerte de overordnede retningslinjer for norsk oljevirksomhet – de «ti oljebud» (Innst. S nr. 294 (1970-71)). Stortingsrepresentant Rolf Hellem fra Arbeiderpartiet som var ordfører for saken, var en særdeles arbeidsom og kreativ person. Ble han satt på en oppgave, gikk han løs på den med liv og sjel. Han var medlem av industrikomiteen og en av de sentrale oljepolitikere da mange av de viktigste retningslinjene for norsk oljepolitikk ble utformet, i overgangen fra 1960- til 1970-tallet.

I utkastet til innstilling inkludert Hellem de 10 oljebudene. Så langt det gjaldt budene, ble ikke et komma endret i komiteens utkast. Om noen skal kvalifisere til betegnelsen Norges «olje-Moses», så må det være ham.

Utdrag for Innst. S. nr. 294 (1970-71)

Med utgangspunkt i Regjeringens prinsipielle syn, at det utvikles en oljepolitikk med sikte på at naturressursene på den norske kontinentalsokkel utnyttes slik at de kommer hele samfunnet til gode, vil komiteen i tilslutning til dette gi uttrykk for:

1. *At nasjonal styring og kontroll må sikres for all virksomhet på den norske koninentalsokkel.*
2. *At petroleumsfunnene utnyttes slik at Norge blir mest mulig uavhengig av andre når det gjelder tilførsel av råolje.*
3. *At det med basis i petroleum utvikles ny næringsvirksomhet.*
4. *At utviklingen av en oljeindustri må skje under nødvendig hensyn til eksisterende næringsvirksomhet og natur- og miljøvern.*
5. *At brenning av unyttbar gass på den norske kontinentalsokkel ikke må aksepteres unntatt for kortere prøveperioder.*
6. *At petroleum fra den norske kontinentalsokkel som hovedregel ilandføres i Norge med unntak av det enkelte tilfelle hvor samfunnspolitiske hensyn gir grunnlag for en annen løsning.*
7. *At staten engasjerer seg på alle hensiktsmessige plan, medvirker til en samordning av norske interesser innenfor norsk petroleumsindustri og til oppbygging av et norsk, integrert oljemiljø med såvel nasjonalt som internasjonalt siktepunkt.*
8. *At det opprettes et statlig oljeselskap som kan ivareta statens forretningsmessige interesser og ha et formålstjenlig samarbeid med innenlandske og utenlandske oljeinteresser.*
9. *At det nord for 62. breddegrad velges et aktivitetsmønster som tilfredsstiller de særlige samfunnspolitiske forhold som knytter seg til landsdelen.*
10. *At norske petroleumsfunn i større omfang vil kunne stille norsk utenrikspolitikk overfor nye oppgaver.*

Ilandføring

Selv om det var stor enighet om målsetningene for oljepolitikken, ble det likevel lenge syndet mot det sjette budet om ilandføring til Norge. Mange betraktet ilandføring som selve testen på nasjonal styring og kontroll. Her var det snakk om å ta hånd om arvesølvet. Den viktigste begrunnelsen for kravet om ilandføring var mulighetene for industrietablering med basis i disse ressursene.

Industrikomiteen formulerte det slik i sin tilrådning til Stortinget: Komiteen finner også grunn til å presisere at ny næringsvirksomhet må utvikles i Norge med basis i petroleum, særlig petrokjemisk industri og at staten må delta aktivt med virkemidler for å fremme en slik utvikling. Dessuten så en for seg at vannkraftepoken gikk mot slutten og at ny energi basert på gass fra Nordsjøen kunne bli alternativet. At behovet for kraft ville fortsette å øke – som det hadde gjort i hele etterkrigstida – tok de fleste for gitt. Global oppvarming var på denne tiden et ukjent begrep.

Allerede før Stortinget hadde rukket å stake ut kursen for norsk oljepolitikk fikk Phillips-gruppen tillatelse til å starte prøveproduksjon på Ekofisk-feltet. Det fikk de i form av brev fra Industridepartementet av 2. april 1971. Betingelsen var at de ikke skulle overskride et bestemt volum. Til gjengjeld ble det gitt tillatelse til brenning av gass så lenge det dreide seg om et avgrenset tidsrom. Over en måned etter at denne tillatelsen var gitt, gjorde industrikomiteen seg ferdig med sin innstilling hvor det også inngikk at brenning av gass ikke skulle tillates uten i kortere prøveperioder. Så også her ble det syndet. Men en formildende omstendighet må være at det skjedde før budene var utstedt.

Hverdagen melder seg

Den første omfattende debatten i Stortinget om norsk oljepolitikk fant sted 14. juni 1971. Samme dag kl. 12.25 startet tankbåten Theogennitor å laste inn olje fra Ekofisk-feltet. Stavanger Aftenblad, som dekket begivenheten, spådde at produksjonen kom til å vare i 15-20 år framover.

Den offisielle åpningen av Ekofisk-feltet hadde blitt foretatt av statsminister Trygve Bratteli 9. juni 1971. Men det var først fem dager senere, den 14. juni, at olja kom. Ikke bestandig går alt etter planen. Bratteli, som vanligvis ikke var en person som heftet seg ved detaljer, kom disse dagene flere ganger til meg og spurte om oljen nå var kommet.

Stavanger Aftenblad
15. juni 1971

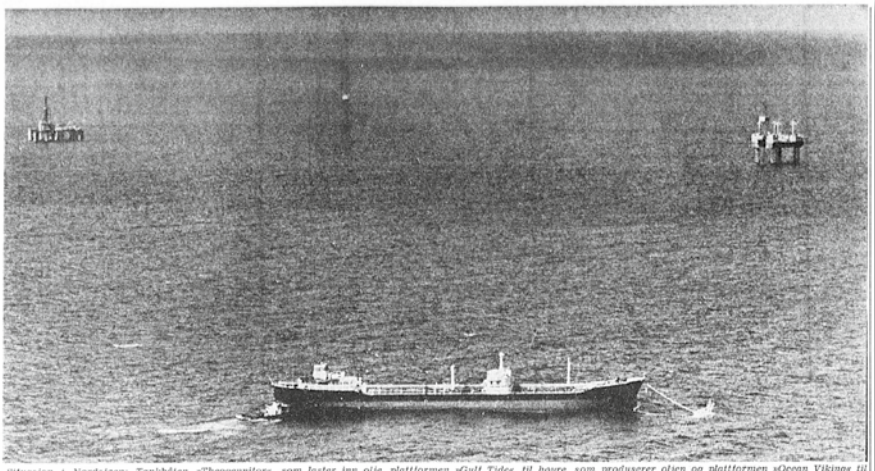

Situasjon i Nordsjøen: Tankbåten »Theogennitor«, som laster inn olje, plattformen »Gulf Tide«, til høyre, som produserer oljen og plattformen »Ocean Viking« til venstre. Den er dronningen, for den fant oljen.

„Theogennitor" med Ekofiskolje

Av
MAGNE OLSEN
Bilde: LEIF BERGE

Ekofisk-feltet i dag:

Klokken 17.45 i går begynte den 35 000 tonn store tankbåten

Nordsjøens undergrunn, skal bli produsert fra Ekofisk-feltet i minst 15-20 år framover.

Prøveproduksjonen, eller Fase 1, skal fullt utbygd foregå fra fire hull, med en døgnkapasitet på 10 000 fat hver. Gassen skal i denne fasen brennes om bord på

Dersom det kritiske punkt i Nordsjøen skulle være det samme, ville antallet død-dager sikkert overstige antall lastedager. Phillips håper at tankbåtene skal kunne gå opp til bøyen i

Fortsatt side 10

Det står respekt av de retningslinjene og prinsippene for norsk oljepolitikk Stortinget trakk opp denne junidagen i 1971. I så måte ble det en merkedag. Saksordføreren Rolf Hellem sa blant annet i sitt innlegg:

«Vi har møtt en ny politisk utfordring. Stortinget vil i dag drøfte en prinsipiell holdning til denne utfordring. Dette vil danne en bakgrunn og en støtte for de praktiske spørsmål på veien inn i et nytt og fremmed politisk terreng. Som uskyldblå ungdom blant verdens oljeproduserende stater har vi ikke egne oljetradisjoner å bygge på. Til gjengjeld kan vi møte utfordringene med den lærdom som ligger i andre lands erfaringer og vår egen grunnfestede tradisjon som demokratisk stat.»

Rolf Hellem, oljebudenes far, sammen med Egil Lima og to medlemmer av industrikomiteen, Ola H. Kveli (V) og Per Mellesmo (A) ombord på Ocean Viking. Foto: Egil Lima

Nei til salg av Norge

Kart og kompass er nyttig også i politikken. Problemene oppstår dersom prinsippene blir dogmer. Det første store enkeltprosjektet Stortinget og regjeringen fikk til behandling hvor de prinsipielle retningslinjene skulle settes ut i livet, var ilandføring fra Ekofisk. Riktig nok var det gitt tillatelse til prøveproduksjon, men det var presisert at det ikke måtte binde opp Stortinget når det gjaldt selve hovedprosjektet.

Saken om ilandføring kom til behandling i Stortinget først våren 1973, altså to år etter at oljebudene var utformet. I mellomtiden hadde vi vært gjennom en opprivende strid om norsk medlemskap i EEC, som det het den gang. Regjeringen Bratteli gikk på et nederlag i folkeavstemningen høsten 1972 og gikk av. Nei-partiene med Lars Korvald i spissen dannet ny regjering. Ola Skjåk Bræk ble industriminister og det falt i hans lodd å fremme forslag om ilandføring av petroleum fra Ekofisk-området. Eller rette sagt at det ikke skulle ilandføres.

Det var ikke uten ironi det ble bemerket at de som sterkest hadde advart mot det de kalte «salg av Norge» i manges øyne nå la opp til nettopp det. Statsminister Lars Korvald fra KrF foreslo simpelt hen at vi skulle synde mot to viktige bud samtidig: nei til «salg av Norge», og at oljen og gassen skulle til land i Norge. Dette måtte det bli bråk av. Hvilket det også ble.

Phillips-gruppen var mot

Phillips-gruppen var imot ilandføring til Norge. Begrunnelsen var både teknisk og økonomisk. Spørsmålet ble reist om norske myndigheter i det hele tatt hadde hjemmel for å pålegge dem ilandføring. Konsesjon var gitt til gruppen etter kgl. res. av 9. april 1965:

«Finner Kongen at nasjonale interesser tilsier det, kan han bestemme at utvunne petroleumsprodukter helt eller delvis skal ilandføres i Norge, eller at rettighetshaveren skal levere av sine produkter til dekning av nasjonale behov. Før Kongen treffer bestemmelse etter denne paragrafs første ledd, skal rettighetshaveren gis anledning til å uttale seg.»

Kravet til ilandføring ble betydelig skjerpet i ny kgl. res. av 8. desember 1972 hvor det heter: «Utvunnet petroleum skal ilandføres i Norge med mindre Kongen etter ansøkning samtykker i et annet ilandføringssted.»

I den mer grovkornede debatt om ilandføring ble dette betraktet som juridiske spissfindigheter. Men juristene i Phillips-gruppen betraktet det neppe som det. Ingen kan vel i dag si hvordan det ville gått om spørsmålet hadde blitt satt på spissen i en rettssak. Så langt gikk det ikke, men så lenge det var en viss risiko for at spørsmålet kunne bli prøvd rettslig var myndighetene naturlig nok varsomme med å uttrykke seg bombastisk.

Myndighetene hadde også et annet trumfkort på hånd. Om det skulle tillates ilandføring til England og Tyskland, måtte rørledningene legges delvis over norsk territorium. Til det trengtes tillatelse. Etter hvert ble det avdekket at begge parter hadde makt til å blokkere løsninger. Men det ville det ikke bli mye penger av. Her var det tid for kloke og kompromissvillige hoder. De kompromissløse måtte nedkjempes. Men ikke i så sterk grad at trusselen om å kreve ilandføring ble verdiløs. Regjeringen og Stortinget mente nok å være i en gunstig posisjon til å stille krav til utbyggerne.

LO på banen

Til grunn for Korvald-regjeringens forslag om ikke å kreve ilandføring til Norge lå flere ekspertutredninger. De konkluderte med at det ikke var teknisk mulig på det tidspunktet å krysse Norskerenna med rør. I alle fall ville det ta flere år å utvikle ny teknologi.

Ettersom dette i høy grad dreide seg om arbeidsplasser i Norge kom LO på banen. Et eget utvalg, ledet av LOs nestleder Odd Høidahl og med Thorvald Stoltenberg (internasjonal sekretær i LO), Leif Skau (Norsk jern og metallarbeiderforbund), Leif Andresen (Norsk kjemisk industriarbeiderforbund) og Henrik Aasarød (Norsk sjømannsforbund) som medlemmer, ble opprettet. Sekretær for utvalget var LO-juristen Tore-Jarl Christensen.

Utvalget, som hadde stor politisk tyngde, presset sterkt på for å få ilandføring i Norge. De var skeptiske til ekspertutredningene og lederen Odd Høidahl reiste sammen med nestlederen i Arbeiderpartiet, Reiulf Steen, til Japan for å hente inn motekspertise. Et av de sentrale spørsmålene var

T.v.:Thorvald Stoltenberg, 1971. T.h.: Odd Høidahl. Foto: Arbeiderbladet / Arbeiderbevegelsens arkiv og bibliotek

rørleggingsteknikk. Det var sikkert adskillig å hente om det i Japan, men det vakte oppsikt da de to herrer kom hjem med opplysninger om at Norskerenna ikke var så dyp som norske eksperter hevdet. Så langt hadde vi her hjemme basert oss på at dybden inn til Lista – som var et av de mest aktuelle trasevalgene – var 350 meter. I Japan hadde delegasjonen fra Norge sett kart hvor det var snakk om 200 meter.

LOs oljeutvalg aksepterte til slutt løsningen som ble valgt med rør for olje til Teesside i Storbritannia og gass til Emden i Tyskland, men det satt langt inne. Behandlingen reflekterte klart de spenningene som satt igjen også i fagbevegelsen etter den opprivende EEC striden, hvor ledelsen hadde vært i utakt med medlemmene. Nå var ledelsen mer lydhør og sto på for ilandføring etter sterkt press fra medlemmene.

Et av alternativene for ilandføring, som i fullt alvor ble undersøkt, var rør inn til Obrestad-Kvassheim og videre på land til Risavika utenfor Stavanger. Her kunne en krysse Norskerenna på noe grunnere vann, men hva bøndene på Jæren ville ha sagt til å få et oljerør gjennom gulrot-åkrene sine kan vi jo bare spekulere i.

Faren for betydelig utsettelse av hele prosjektet ble nok til slutt avgjørende. Men også at mange av de andre hensynene de hadde lagt vekt på, ble imøtekommet. En viktig begrunnelse for kravet om ilandføring var forsyningssikkerhet og råstoff for å kunne utvikle ny industri i landet. Olje kunne vi jo sikre oss uten rørledning. Vi hadde blant annet rett til å ta ut produksjonsavgiften (royalty) på 10 prosent i form av olje. I tillegg forpliktet rettighetshaveren seg til å levere råstoff fra den øvrige produksjonen til dekning av nasjonale behov. Tilsvarende garanti ble stilt for gass. Hvordan den skulle fraktes fra Tyskland den gang var det ingen som hadde svar på.

Mottakssentralen i Teesside. Foto: Arnulf Husmo /NOM

Våtgassen gir arbeidsplasser

Viktigere var det likevel å få tak i våtgassen. Det var den som kunne gi grunnlag for nye arbeidsplasser i Norge i form av petrokjemisk industri. Mange så for seg at det representerte en fremtidsrettet næring. De som hadde rikelig tilgang på dette råstoffet ville ha forsprang på andre land. Petrokjemisk industri er en vanlig betegnelse på en virksomhet som ved hjelp av våtgass, via en serie ulike raffineringsprosesser, fremstiller råstoff til produksjon av plastprodukter.

Kravet om tilgang på våtgass ble imøtekommet ved at det fra Teesside skulle tilbakeføres 250 000 tonn etylen til det sted i Norge hvor det ble bestemt å bygge et petrokjemisk anlegg. Valget falt til slutt på Bamble. Det ble videre hevdet at dette var et større kvantum enn en kunne forventet ved ilandføring til Norge. Dessuten til en gunstigere pris. Ettersom våtgassen måtte fraktes til Norge med spesialskip, åpnet det seg muligheter for norske rederier.

Arbeidsplasser kommer sjelden rekende på en fjøl. Selv om en har tilgang på råstoff. Det skjedde ikke her heller, men en del fremsynte personer så mulighetene. Våtgassen måtte fraktes fra Teesside til Bamble. Til det trengtes skip som var tilpasset et slikt oppdrag. De fantes ikke. Hva gjør man da? Bygger dem selvfølgelig! Dette var en periode norske verft opplevde ordretørke. Men ikke å ha oppdrag, er i seg selv ingen kvalifikasjon. Her var det snakk om avanserte innretninger. Som følge av vanskene ved norske skipsverft, hadde regjeringen, med finansminister Per Kleppe i spissen, lagt opp til gunstige finansierings- og støtteordninger. Her bød det seg muligheter til å slå flere fluer i en smekk.

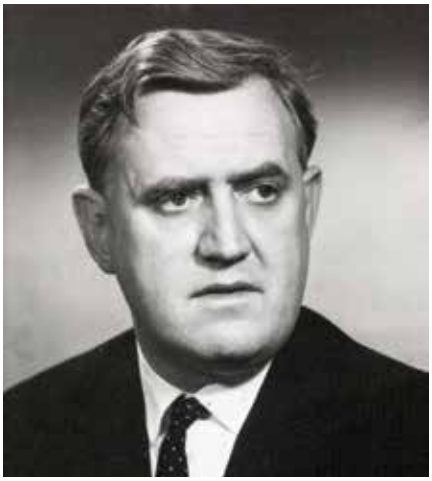

T.v:Leif Harald Myhre Foto:

T.h: Mikal H. Grønner. Foto: Arbeiderbladet/ Arbeiderbevegelsens arkiv og bibliotek.

Krigshelten Inge Steensland fra Stavanger – med lang erfaring som skipsmegler – sammen med skipsrederne Helge R. Myhre og direktør Mikal H. Grønner på Moss-Rosenberg Verft, snekret sammen et tilbud som førte til at det Stavanger-baserte rederiet K/S A/S Heragas (Helge R. Myhre) fikk den gullkantede kontrakten med Phillips. En annen stavangermann, Leif Harald Myhre, skipsmegler og ansatt hos Inge Steensland i 42 år, fikk oppgaven med å administrere kontraktene. Det gjorde han med stødig hånd gjennom hele perioden våtgasskontrakten varte.

To av skipene – Hera og Heros – begge bygget ved Moss-Rosenberg Verft i Moss, ble et velkjent syn inn og ut av den vanskelige Brevikstrømmen. Men takket være godt sjømannskap var det ingen uhell slik Stortinget fryktet da petrokjemianleggene ble lokalisert til Bamble. Men så ble det da heller ikke tatt lett på noe. Det ble faktisk i sakens anledning etablert en egen skipsmanøvreringssimulator ved sjøfartsskolen på Ladehammeren i Trondheim.

Det kan være grunn til å minne om at de skipsulykker med etterfølgende forurensing som har skjedd i disse farvannene, er forårsaket av skipstrafikk som ikke har noe med virksomheten på norsk sokkel å gjøre. Vi kan ikke se bort fra at den ekstremt strenge sikkerhetskulturen som har preget oljesektoren, også har smittet over på transporten av produktene.

Transporten pågikk i nesten 20 år. Det ene av de spesialbygde skipene, Hera, gjennomførte i alt 1350 turer over Nordsjøen. Turene tok 27 timer hver vei, lasting og lossing hver 24 timer, til sammen 48 timer. Med dette kunne en klare 85 rundturer i året, men på grunn av forsinkelser i havnene og dårlig vær om vinteren, ble det gjennomført i gjennomsnitt 75 rundturer i året over de 19 årene kontrakten varte.

Gasstankeren Hera fraktet NGL til Rafnes og norsk petrokjemisk industri.
Foto: Arnulf Husmo / NOM

Petrokjemisk industri i Grenland

Petrokjemiindustrien i Grenland omfattet aktiviteter både på Rønningen, Rafnes og Herøya. Utbyggingen startet våren 1974 etter at våtgasstilgangen var sikret og Hydro, Saga og Statoil hadde godtatt utbyggingsmodellen. Samtidig ga Røykskaderådet (dagens Klima- og forurensningsdirektoratet) sitt ja. Da virksomheten var på topp i utbyggingsperioden jobbet 2500 mennesker på de tre anleggene.

Etter hvert ble det flere eierskifter. Da den gunstige våtgassavtalen utløp på slutten av 1990-tallet, ble rammebetingelsene vanskeligere. De nye eierne måtte skaffe råstoff til markedspris, som var langt mindre gunstig enn den opprinnelige avtalen.

Når det tas hensyn til den samlede verdiskaping ved landanleggene i henholdsvis Teesside og Bamble, var det kanskje ikke så ille at det likevel ikke ble ilandføring i denne omgang.

I tillegg kommer at det utviklet seg et marked for transport av denne type produkter rent generelt. De som fikk denne første kontrakten, var i god posisjon i forhold til andre oppdrag og utnyttet det. Blant annet har det i lang tid vært betydelig transport av våtgass fra Kårstø til Bamble på kjøl.

Inge Steensland var raus mot hjembyen. Det var ikke få kroner tjent på frakt av våtgass fra Teesside til Bamble som regnet ned på ulike gode formål i hjembyen: Fontenen i Breiavatnet, Domkirken, Kongsgård, Sykehuset i våre hender, Lundsvågen naturskole, Rogaland Teater, Symfoniorkesteret, Røde Kors, Frelsesarméen og mye mer.

Hvem skulle eie røret?

Alle vi som stod sterkt på for rør til Norge måtte etter hvert innse at dette ikke lot seg gjøre. Neste skanse var da å få best mulig kontroll med de rørene som skulle legges til henholdsvis England og Tyskland. Statsdeltakelse i transportsystemet ble et krav. Dette skulle organiseres som et eget selskap hvor Statoil skulle inn med en eierandel på 50 prosent. Kravet var dessuten norsk styreleder. Det siste fikk amerikanerne til å eksplodere. I den gode saks tjeneste ble kravet frafalt i det en sikret tilstrekkelig kontroll på annen måte. Ordet «black-mail» forekom nok i den opphetede debatten om disse spørsmålene. Det ble forhandlet om betingelsene parallelt med at industrikomiteen arbeidet med innstillingen til Stortinget om saken. Her ble det ikke gitt ved dørene og de utenlandske selskapene måtte gi etter for norske krav.

Resultatet ble til slutt godt. Norpipe A/S, som ble navnet på det nye selskapet, har fungert utmerket siden starten i 1975. I sin tid var dette, uten sammenligning, verdens største transportsystem til havs og en ingeniørmessig bragd.

Kravet om at det skulle bygges både olje- og gassrør skyldes et annet av de 10 oljebudene: At brenning av unyttbar gass på den norske kontinentalsokkel ikke må aksepteres unntatt for kortere prøveperioder. Aldri hadde et oljeselskap noe sted i verden blitt stilt overfor et slikt krav. For sin tid var dette utrolig fremsynt.

Det endte opp med at et overveldende flertall i Stortinget lot sine prinsipper hvile og sendte oljen til England og gassen til Tyskland. Likevel var denne saken den første hvor det kom til syne et ikke ubetydelig sprik i synet på oljepolitikken – men foreløpig mest på det verbale plan. Det er jo mulig å leve med når enden på visa likevel blir god. Korvald-regjeringen hadde dessuten en meget smal politisk basis i Stortinget, og slike regjeringer er det ofte en yndet sport å plage.

En av dem som til slutt stemte mot ilandføring var Arne Kielland. Han var valgt inn på Stortinget for Arbeiderpartiet, men meldte overgang til Sosialistisk Folkeparti etter EEC-avstemningen høsten 1972. Han ble på den måten en politikkens «bosmannspiller». Han sa blant annet i sitt innlegg at «mens jeg og andre sloss mot alle autoritetene i landet i EF-saka – og vant – så formelig vasser vi i autoriteter som er enige med oss i ilandføringssaka, men vi tapte».

Det Arne Kielland ikke sa var at autoritetene han siktet til ikke var i en slik posisjon at de i ettertid ville måtte stå til ansvar for sine handlinger. Da er det enklere å ha bastante meninger. Et forslag fra Tønnes Andenæs (A) om å sende saken tilbake til regjeringen ble med 89 mot 4 stemmer ikke bifalt. Arne Kiellands forslag om å si nei og overlate den videre behandling til en oljekommisjon fikk bare hans egen stemme.

Behandlingen i Stortinget endte opp med at et overveldende flertall godtok å ikke kreve ilandføring.

Frigg-gassen neste

Neste gang Stortinget fikk mulighet til å sette makt bak kravet om ilandføring var da det skulle avgjøres hvor Frigg-gassen skulle landes. Regjeringen gikk inn for at Petronord-gruppen, som var rettighetshavere på Frigg, skulle få sende den norske gassen til St Fergus i Skottland.

Dette ble det ikke særlig strid om, fordi norske myndigheter sikret seg rett til å kreve at gruppen senere skulle legge en rørledning av noe mindre dimensjon inn til Karmøy. Dette skapte naturlig nok stor optimisme i Nord-Rogaland som den gang var fattig på arbeidsplasser. Prosjektet ble likevel aldri realisert da det framsto som lite økonomisk hensiktsmessig.

Det ble etter hvert teknisk mulig å legge en slik rørledning, men alle beregninger om ressursgrunnlag og økonomi viste at det ikke var lurt å gjøre det. Selv om vi på ny måtte legge prinsippet om ilandføring til side var det nok en helt riktig og saklig vel begrunnet beslutning. Nord-fylkets tid skulle komme. Det var vi overbevist om.

Stortinget: Debatt om Den norske stats Oljeselskaps framtid, mai 1973. Fra v.: Rolf Hellem, Ingvald Ulveseth, Aksel Fossen, Nils Gulnes, Arve Johnsen og Vidkunn Hveding. Foto: Arbeiderbladet / Arbeiderbevegelsens arkiv og bibliotek

I politikken er det en god egenskap å være prinsippfast, men det er også klokt å snu når en ser at terrenget endres. Det ukloke ville være å heise ilandføringsspørsmålet opp til et prinsipp. Avgjørende måtte jo være hva som var best for landet.

Petrokjemi i Norge, men hvor?

Etter behandlingen av ilandføringssaken om Ekofisk satt vi igjen med 250 000 tonn etylen. Hva skulle vi gjøre med det? Det lå i kortene at Stortinget måtte få seg forelagt en ny sak om etablering og lokalisering av petrokjemiske anlegg. Det var skapt forventninger om nye arbeidsplasser langs hele kysten.

I sitt forslag til Stortinget anbefalte Regjeringen at det skulle bygges ett samlet anlegg og lokaliseres til Bamble i Telemark. Allerede før regjeringen inntok dette standpunkt hadde det utspunnet seg adskillig dramatikk. Ilandføring fra Ekofisk-feltet ble behandlet under regjeringen Korvald. Da saken om etablering av petrokjemisk industri kom opp var det under en ny regjering. Etter stortingsvalget høsten 1973 dannet Trygve Bratteli sin andre regjering med Ingvald Ulveseth som industriminister.

Det oppsto et voldsomt kjør for å bli lokaliseringssted for disse anleggene. Behovet for arbeidsplasser var stort i mange distrikt. En rekke steder på kysten ble vurdert: Harøysund, Mongstad, Kårstø, Lista, Bamble og Torsnes. Til slutt ble en stående med de tre alternativene Mongstad, Kårstø og Bamble som de mest aktuelle. Som i alle lokaliseringssaker ble det mobilisert. Vi i Rogaland var naturlig nok sterke tilhengere av Kårstø. Før industriministeren og regjeringen kunne legge saken fram for Stortinget, måtte den forankres i egen stortingsgruppe. En statsråd som ikke sørger for det, kommer snart i vanskeligheter.

Da Ingvald Ulveseth på vegne av regjeringen møtte i Arbeiderpartiets stortingsgruppe, var forslaget å legge hele anlegget til Bamble. Hydros anlegg på Herøya var i vanskeligheter og det var behov for ny aktivitet i området. Vi som var for Kårstø, skjønte at å få hele anlegget hit var urealistisk. Følgelig ble det lansert en delt løsning. Det kunne industriministeren ikke akseptere. Å dele opp et slik komplisert industrikompleks hadde ikke skjedd noe sted i verden. For første og eneste gang i løpet av mine 27 år i rikspolitikken opplevde jeg en statsråd stille kabinettspørsmål i gruppemøte. Det betød at om han ikke fikk tilslutning til sitt forslag, ville han gå av. Altså en partiell regjeringskrise.

Regjeringens standpunkt ble slik Ulveseth foreslo. Det kunne ikke ha vært helt lett for han heller som kom fra Fjell kommune ikke så langt fra Mongstad.

Under behandlingen i Stortinget kom også striden først og fremst til å stå om lokaliseringen. Høyre gikk inn for at hele anlegget skulle til Kårstø. Kristelig Folkeparti, Venstre, Senterpartiet og Sosialistisk Valgforbund øn-

Petrokjemianleggene på Rafsnes i Bamble. Foto: Jørn-Roar Bamle/Vekst i Grenland

sket en delt løsning mellom Kårstø og Rafnes i Bamble. At deling ville ødelegge økonomien i prosjektet brydde de seg ikke om. Smått er godt. Ingen av forslagene hadde i utgangspunktet flertall i Stortinget. Til slutt stemte Høyre og Anders Langes Parti alternativt for Arbeiderpartiets forslag, slik at dette ble vedtatt med 75 mot 69 stemmer.

I ettertid har vi sett at virksomheten på Rafnes greide seg bra så lenge en kunne tære på den gunstige våtgasskontrakten. Etter det har det vist seg vanskeligere. Petrokjemisk industri har heller ikke vist seg å bli den solskinnshistorien mange av oss trodde på da beslutningen ble tatt om bygging i Norge denne junidagen i 1974.

Når det gjelder Kårstø vil mange si at det var best det gikk som det gikk. Tysvær har hatt en eventyrlig utvikling uten våtgassen fra Ekofisk.

Til land og til Kårstø

Det skulle vise seg å ta lang tid før «oljebudet» om ilandføring kunne la seg gjennomføre. Norpipe, med oljerør til Teesside i Storbritannia i 1975 og med gassrør til Emden i Tyskland i 1977, var i sin tid verdens største transportsystem til havs og vakte internasjonal oppsikt. Prosjektet ble tvunget fram gjennom at Stortingets klare beslutning om at gass ikke skulle brennes, skulle overholdes. Ingen petroleumsproduserende land hadde tidligere stilt et slikt krav. Stilt overfor dette måtte selskapene komme opp med andre løsninger. Og det ble gassrør, men altså ikke til Norge i første omgang. Det skulle ta ytterligere 10 år før ilandføringspålegget skulle la seg oppfylle.

Da Statfjord skulle bygges ut, oppstod på ny muligheten for endelig å få

Statoils administrerende direktør Arve Johnsen sammen med statsminister Odvar Norli (t.v.) og gudmor Oddbjørg Kloster (t.h.)under dåpen av Statfjord A 22. november 1977. Foto: Odd Noreger

ilandføring til Norge. I motsetning til på Ekofisk og Frigg, var staten gjennom Statoil nå tungt inne på eiersiden og kunne øve avgjørende innflytelse på beslutningene.

Først ble det vurdert å gå til land med både oljerør og gassrør. Imidlertid viste seg at det var greit å laste oljen i tankskip. Oljeledningsprosjektet ble derfor lagt til side. Gassen derimot, var det ikke mulig å laste på feltet. Den måtte i land til Norge eller Storbritannia via rør. Her var det slik at våtgassen, som gir grunnlag for videre foredling på land, ville være en del av gasstrømmen. Det var altså en rikgass-ledning det var snakk om.

Selv om ledningen skulle til Norge måtte det tas stilling til hvor i landet mottaksanlegget skulle bygges. Igjen var det duket for en skikkelig «kretskamp» med Hordaland og Mongstad, støttet av Hydro på den ene siden og Rogaland og Kårstø, støttet av Statoil på den andre siden.

Det ble blottlagt at generaldirektør i Hydro, Johan B. Holte og direktør i Statoil, Arve Johnsen ikke var de beste venner. I denne striden framsto Arve Johnsen og Statoil som de store strategene. Høyre lyttet mest til Hydro, Arbeiderpartiet mest til Statoil. Rogalandsbenken og Hordalandsbenken gikk i strupen på hverandre under behandlingen i Stortinget. Det endte med votering i Stortinget hvor 94 gikk for Kårstø og 54 for Mongstad og endelig kom ilandføring til Norge på plass. Det skjedde med Statpipe i 1985 fra Statfjord inn til Kårstø og via Draupner-plattformen til Tyskland.

Statpipe-prosjektet var av en helt annen dimensjon enn Norpipe. Det ble muliggjort takket være Statoils omfattende rørledningsprosjekt som

startet sommeren 1976. Det ble altså statsoljeselskapet som kom til å realisere visjonen om ilandføring til Norge. Statpipe dreide seg i virkeligheten om noe langt mer enn en gassrørledning til land i Norge. Like mye ble det et spørsmål om Statoils utvikling til å bli det ledende oljeselskap på norsk sokkel. Det var hele tiden en rivalisering med Hydro. Begge selskapene var dyktige lobbyister. Forskjellen var at Statoil hadde Arve Johnsen og informasjonsdirektør Willy Olsen. Tidligere olje- og energiminister Finn Kristensen sa da Willy Olsen sluttet i Statoil at ingen person hadde fått så mange av sine synspunkter gjengitt fra Stortingets talerstol uten noen gang selv å ha stått der. Statoil ønsket at proposisjonen om ilandføring av gassen fra Statfjord-feltet også skulle legge opp til en beslutning om utbygging av Gullfaks. Med Norsk Hydro lurende i kulissene og med et stortingsvalg kommende høst kunne det fort ende opp med helt andre løsninger.

Olje- og energidepartementet var ikke innstilt på å legge fram saken om Statpipe for Stortinget, med et så omfattende innhold som Statoil ønsket, allerede i vårsesjonen 1981. Departementet hadde gitt Statoil beskjed om at proposisjonen om ilandføring av gassen fra Statfjord-feltet ikke ville legge opp til en beslutning om utbygging av Gullfaks våren 1981. For Statoil ville dette skape stor usikkerhet.

Da Arve Johnsen og Statoil ikke nådde fram overfor statsråd Arvid Johanson, gjorde statoilsjefen det klart at han da ville ta saken opp med statsministeren direkte, hvilket han også gjorde. Statsminister Gro Harlem Brundtland sørget for at saken først kom opp til behandling i samarbeidskomiteen mellom LO og Arbeiderpartiet, det enkelte til tider har kalt «overregjeringen». Her sitter toppledelsen i de to organisasjonene. LO, som var for et sterkt Statoil, var dessuten klar over at dette var en beslutning som ville ha en stor betydning for arbeidsplasser og verdiskaping i Norge.

Etter at Arve Johnsen hadde fått statsministeren på laget, ble olje- og energiministeren tvunget til – med påholden penn så å si – å ta inn en tilleggsformulering om Gullfaks. Statoil og Arve Johnsen fikk det som de ønsket. Utkastet lød slik: Departementet vil fortsatt prioritere arbeidet med søknaden om utbygging av feltet. Siktepunktet er at feltutbygging settes i gang når planene er ferdig behandlet og godkjent av myndighetene. Og så kom tillegget: Departementet ber om prinsipiell tilslutning til dette.

Med dette var olje- og energiministeren nedkjempet. Nå gjensto det å få Stortinget til å uttrykke dette uomtvistelig i vedtaks form. I en sak av denne karakter kunne en ikke regne med støtte fra SV. Selv om Arve Johnsen hadde mange gode kontakter i Høyre, lykkes det ikke å få fram et flertallsforslag som ville gi tilstrekkelig ryggdekning i innstillingen fra industrikomiteen. Da behandlingen av saken startet i Stortinget var det fremdeles ingen avklaring. Arbeiderpartiet var klare. Nå var det spørsmål om å få Høyre om bord. Like før avstemmingen i Stortinget kunne saksordføreren Kjell Helland (A) legge fram et felles forslag fra Høyre og Arbeiderpartiet. Det lød slik:

Arbeiderbladet

REDAKTØRER:
Per Brunvand (ansvarlig) Olav Nilssen
Redaksjonssjef: Kjell Flugsrud
Adm. direktør: Tor Andersen

29/12-80

Ilandføring av gass

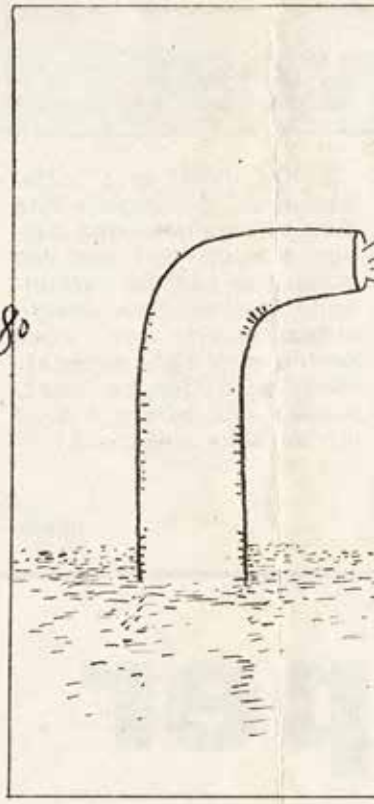

Et nytt kapittel i norsk oljehistorie er skrevet. For første gang er det lagt fram en søknad om å ilandføre ressursene i Nordsjøen gjennom en rørledning til Norge. Det er snart ti år siden dette prinsippet ble slått fast i norsk oljepolitikk, men til nå har det ikke vært mulig å oppfylle det prinsipielle standpunktet. Forslaget om å føre gassen fra Statfjord og blokk 34/10 i land på Kårstø i Rogaland, ta ut det norsk industri har bruk for der og føre resten til kontinentet, er derfor på mange måter en ny milepæl.

Det er grunn til å merke seg at det er en samstemmig innstilling fra alle de norske eierne i Statfjord-feltet bak dette forslaget. Blant eierne er noen av verdens fremste oljeselskaper. Sammen med Statoil er de kommet til denne konklusjonen. De britiske eierne av Statfjord-gassen har foreløpig ikke bestemt seg. De har ennå ikke fått noe tilbud fra det britiske gasselskapet om kjøp av gassen, og før de kjenner det britiske pristilbudet kan de vanskelig avgjøre sitt standpunkt. Likevel ville det være å håpe at også de britiske myndigheter, og de britiske eierne, gir sitt klarsignal for ilandføring av all Statfjord-gass til Norge. Det ville være teknisk å foretrekke, og det ville også styrke økonomien i det norske alternativet. Britene har tidligere fått tilgang på gass fra norsk sokkel fra Frigg-feltet, og burde derfor kunne vise samarbeidsvilje denne gang når gassen skal gå til Norge.

Hvorfor er det så viktig at gass som det nesten ikke er marked for her i landet, skal ilandføres i Norge?

Gass, enten det er tørrgass eller våtgass, er viktige råstoffer for industrien. Gass ilandført i Norge vil kunne gi grunnlag for en ny industri i Norge. Det vil med tid og stunder være mulig å videreutvikle den petrokjemiske industrien vi kjenner fra Bamble i Telemark, og det vil være mulig å bygge metanol- og ammoniakkfabrikker. I framtida kan metanol bli et meget viktig råstoff, ikke minst i transportsektoren. Ammoniakk er allerede i dag et sentralt råstoff for Norsk Hydro i gjødselproduksjonen, og Hydro trenger økt tilgang på ammoniakk.

Dessuten: Om det skulle finnes gass utenfor Nord-Norge, vil det være

et stort behov for å foredle dette råstoffet i vår nordlige landsdel. Nå kan vi på Kårstø skaffe oss innsikt og kjennskap utover det vi allerede har til en slik foredling i Nord-Norge.

Samtidig må det være et mål for Norge at vi selv kan foredle de råstoffene vi har, og utnytte de mulighetene som dette gir til nye arbeidsplasser.

Det forslaget som Statoil-Mobil-gruppen har lagt fram om ilandføring i Nord-Rogaland vil kunne gi et viktig bidrag til sysselsettingen i denne regionen. Selv om Kårstø ligger i «oljefylket», har ikke den nordlige delen av fylket fått den samme utvikling som Stavanger og Jæren-regionen.

I tillegg har Statoil og Norsk Hydro foreslått at oljeraffineriet på Mongstad i Nord-Hordaland skal utvides fra 4 til 10 millioner tonn. De vurderinger som er foretatt av dette prosjektet viser at det i høy grad er lønnsomt. Det vil også være et bidrag til en foredling i Norge av de viktige råstoffene fra Nordsjøen. Vi må ikke komme i den situasjonen at vi bare blir leverandør av råolje. Målet må være å utnytte denne råoljen så langt det lar seg gjøre.

På Mongstad kan det bli 300-400 nye arbeidsplasser i første omgang ved en slik utvidelse, men det åpner seg også perspektiver utover en raffineriutvidelse. På Kårstø blir det, om alle planer settes ut i livet, omkring 600 nye arbeidsplasser. Denne spredningen langs kysten synes å være meget vel begrunnet. Det vil være en fordel å spre det som kan spres, og ikke bygge opp et eneste industriområde som skal utnytte råstoffene.

I løpet av våren skal myndighetene ta stilling til flere store utbyggingsprosjekter med milliardinvesteringer. Dét vil skape grunnlag for en ny industriutvikling. Det står strid om Statoil som selskap, og denne stridens vil ganske sikkert bli videreført i det kommende året, men det er neppe sannsynlig at Norge hadde oppnådd verdens høyeste gasspriser uten et sterkt statlig oljeselskap. Og uten de høye gasspriser som kontinentet har tilbudt, ville det ikke ha vært økonomisk fordelaktig med en rørledning til Norge.

Søknaden om ilandføring av Statfjordgass til Norge er igjen et bevis på hvor nødvendig det er med et sterkt, ikke vingeklippet, Statoil.

Arbeiderbladet 29. desember 1980

«Stortinget er enig i at departementet prioriterer arbeidet med søknaden om utbygging og ilandføring fra Delta Øst-feltet i blokk 34/10 på norsk kontinentalsokkel og ber om at regjeringen legger fram for Stortinget en plan for trinnvis utbygging av denne blokk.

Stortinget samtykker i at regjeringen kan gi tillatelse til igangsetting av utbygging av første fase av blokk 34/10 – Delta Øst-feltet – når de sikkerhetsmessige spørsmål er blitt avklart. Tillatelsen begrenses i første omgang til en avgrenset del av feltet, og bygger på en plan som gjør det mulig å vurdere senere trinn i utbyggingen mot andre aktuelle utbyggingsoppgaver.

Det forutsettes at den øvrige feltutbyggingen forelegges Stortinget som egen sak.»

Forslaget ble vedtatt med 119 mot 29 stemmer.

Med dette hadde Stortinget gitt de nødvendige fullmakter til at regjeringen Brundtland i sitt siste statsråd 9.oktober 1981 kunne gi samtykke til at utbyggingen av Gullfaks kunne starte. Et regjeringsskifte kort tid etter kunne ikke endre denne beslutningen.

Rolf Hellem ble dermed endelig bønnhørt ti år etter at han hadde formulert, som et av oljebudene, at hovedregelen skulle være ilandføring til Norge. For Tysvær og Rogaland ble dette også en merkedag. Men kanskje enda viktigere var at grunnlaget for Statoil som et fullverdig og kompetent oljeselskap var lagt. Ettertiden har vist at de bestod svenneprøven med glans. Gullfaks ble det første feltet med bare norske eierinteresser. Vi var ute av puberteten.

Oseberg transportsystem kom i 1988. Og etter det – rørtransportprosjekter på løpende bånd.

Kravet om ilandføring ble altså omsider oppfylt, men da fordi det fremsto som den beste løsningen teknisk og økonomisk og mindre som følge av «oljebudet». Likevel må det kunne legges til grunn at de retningslinjene Stortinget trakk opp allerede i 1971 var av stor betydning for de løsninger som etter hvert ble valgt.

Prosessanlegget på Kårstø. Foto: Øyvind Hagen - Statoil ASA